

Bir Olmak ve Azalmak

NECLA RÜZGAR'IN "HER SAYFADA ADIM YAZILIYDI" BAŞLIKLİ SERGİSİ ALMANYA'DA GRIMMWELT KASSEL'DE 24 NİSAN 2022 TARİHİNE DEK İZLENEBİLİYOR. SANATÇIYLA BAŞLIĞINI PANDEMİ DÖNEMİNDE ÜRETTİĞİ BİR SERİDEN ALAN YENİ SERGİSİ, PANDEMİ DENEYİMİ VE ÜRETİMİ ÜZERİNE KONUŞTUK.

RANA KELLECI - NECLA RÜZGAR

Görseller: Sanatçının ve GRIMMWELT Kassel'in izniyle

Necla Rüzgar'ın, başlığını pandeminin ilk dönemlerinde ürettiği bir dizi desenden alan "Her Sayfada Adım Yazılıydı" adlı kişisel sergisi Almanya'da, GRIMMWELT Kassel'de Kasım ayının başında izleyiciyle buluştu. Yaşamı sarsan bu döneme uyum sağlama gayreti olarak düşünülebilecek bu serisinde sanatçı, üretiminin merkez temalarından olan hayvanlar ve insanların bir olması fikrini figürlerinde, tek-

Necla Rüzgar
Grimmwelt © Nils Klinger

niğinde ve malzemelerinde biçimsel bir azaltmaya giderek işliyor. Sergi, sanatçının bu serisi de dahil olmak üzere 100'den fazla eserini bir araya getirerek Necla Rüzgar'ın güzel ve kutsal olanla şiddet arasındaki bağlantıyı incelediği, türlerin bir olma ihtimalleri üzerine büyüleyici bir imgelem yarattığı 20 yılı aşkın sanatsal üretimine dair kapsamlı bir okumaya olanak sağlıyor. Sanatçıyla yeni sergisini merkeze alarak, pandemi deneyimi ve pratiği üzerine sohbet ettik.

Rana Kelleci: Daha önce Almanya'da katıldığınız sergiler olmuştu, ilk kişisel serginiz ise şu sıralarda GRIMMWELT Kassel'de izleniyor. 100'den fazla çizim ve suluboya eserle neredeyse retrospektif niteliğinde bir sergi demek de mümkün sanıyorum. Bu şehirde ve mekânda sergi yapma düşüncesi nasıl gelişti?

Necla Rüzgar: Yaklaşık iki yıl önce GRIMMWELT Kassel'e tamamen başka bir proje için başvurmuş-tum, böylece müzedekilerin dikkatini çekmiş olmalıyım. Kısa zaman sonra müzenin program yöneticisi Peter Stohler, başvurduğum proje yerine

benimle bir solo sergi yapmak istediklerini, tanışmak ve atölyemi ziyaret etmek üzere Ankara'ya geleceğini bildirdi. Onun ziyaret tarihini konuşuyorduk ki pandemi patladı, bütün dünya karantinaya girdi ve sergi de bir süre askıya alındı. Belirsizlik azalır azalmaz benimle tekrar iletişime geçtiler ve sergiyi mutlaka yapmak istediklerini yinelediler. Böylece başlayan yoğun bir çalışma süreci, Zoom görüşmeleri ve mektuplaşmalarla sergiyi oluşturduk.

R. K.: GRIMMWELT Kassel, Grimm Kardeşler'in belleğini yaşatmayı hedefleyen bir kurum. Sizin çalışmalarınızda da ancak masalların uyandırabileceği güçlü bir imgelemin izini sürebiliyoruz. Kurumun belleği sizin için nasıl bir anlama denk geliyor? Bu bellek izleyicinin sergi deneyimine yeni kapılar açabilir mi?

N. R.: Müzede benim sergimin yer aldığı süreli sergiler galerisinin yanı sıra Grimm Kardeşler'in yaşamına ve üretimine dair son derece yoğun kurulmuş iki büyük daimi sergi katı var. El yazması metinleri, çizdikleri olağanüstü resimler, dünya literatürüne kazandırdıkları yeni kelimeler ve bizzat kullandıkları çeşitli nesnelere burada izleniyor. İmgelerimin, onlara ait bu somut varlıklarla aynı zamanı ve aynı mekânı paylaşması beni çok gururlandırıyor. Dünya kültürüne dahil olmak sanatçı olmanın en değerli mükâfatı olsa gerek.

Müzenin belleğinin izleyicileri nasıl etkilediği konusunda çok net düşüncelerim olmasa da sezgilerim var. Örneğin bazı izleyiciler bağlantı kurmayı tercih ediyor, çünkü masalların bir yerlerde devam ediyor olması onlara iyi bir his veriyor ve eserlerle ilişki kurmalarını kolaylaştırıyor.

Necla Rüzgar,
"Her Sayfada Adım Yazılıydı"
Sergiden görünüm
Grimmwelt © Nils Klinger

Necla Rüzgar
Her Sayfada Adım Yazılıydı Dizisi
2021
Kâğıt üzerine mürekkep
76x56 cm

Ama bazı izleyiciler tümüyle bağımsız bir deneyim kurguluyor. Onlar imgeleri kendi içlerinde algılıyor ve kendi çağdaş perspektiflerinden hareketle okuyorlar. Müzenin mimarisi ve felsefesi her ikisine de izin veriyor.

R. K.: Grimm Kardeşler'i *Rapunzel*, *Külkedisi* gibi masalları da içeren dünyaca ünlü masal derlemelerinden tanırız ki bu masalları bugün feminist perspektiften eleştiriyor ve yerlerine yeni, feminist masallar koyuyoruz.

N. R.: Evet, çok haklısınız, şimdilerde feministler masalları yeni bir bakışla okumaya davet ediyor. Bu vesileyle masalların orijinal versiyonlarını da öğrenmiş oluyoruz. Örneğin biliyorsunuz kız, kurbağayı öpmez, aksine kurbağanın talepleri kızı öfkeliendirdiği için onu duvara fırlatır, kurbağa duvara çarpınca prens olur. Ya da Cinderella aslında ona kötülük yapan kız kardeşlerini affetmez, çirkin canavar sevildiğinde iyi bir karaktere dönüşmez, bazı hikâyelerin kötü karakterleri gerçekte üvey anneler değil, enseste meyilli babalardır gibi... Ama hangi versiyonu bilmek daha iyi, doğrusu emin olamıyorum.

R. K.: Almanya'daki izleyici kitlenizi nasıl değerlendirirsiniz?

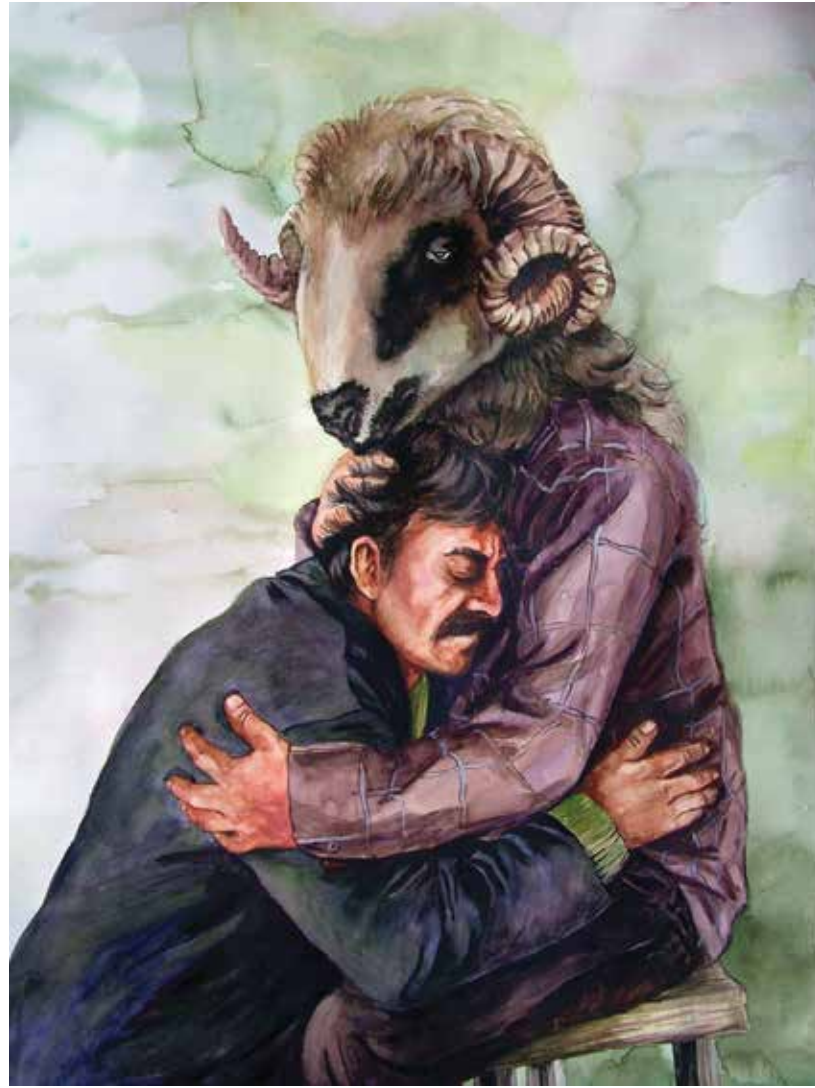
N. R.: Almanya'daki izleyicilerle derin bir bağım olduğunu her sergide yeniden tecrübe ediyorum. Örneğin 2009'da "İstanbul Next Wave" projesi kapsamında küratörlüğünü Beral Madra'nın yaptığı sergi çok iyi geçmişti. Orada sergilenen resimlerimin aldığı tepkiler benim üretimimde son derece olumlu ve verimli yollar açmıştı. Bu serginin yerli izleyici ile kurduğu etkileşim de çok yoğun. Neredeyse her gün bir mesaj, paylaşım ya da atf alıyorum.

R. K.: Bu sergi adını pandeminin ilk dönemlerinde ürettiğiniz "Her Sayfada Adım Yazılıydı" serisinden alıyor. Kapanma süreci sizin için nasıl geçti?

N. R.: Başımıza gelen bir durumun bizi nasıl dönüştürdüğünü yavaş yavaş anlıyoruz. Ben aslında sosyalleşme arzusu duyan bir insan değilim. Zamanımın çoğunu zaten atölye/ev sınırları içinde geçiririm. Dolayısıyla pandemi ve karantina sürecinde de 'olağan' yaşamayı sürdürdüğümü sanıyordum. Oysa sonradan anladım; aynı eylemleri yapıyor olsak bile, o şeyi tercihen yapmakla mecburen yapmak arasında büyük bir hissiyat

Necla Rüzgar
Her Sayfada Adım Yazılıydı Dizisi
2020
Kâğıt üzerine mürekkep
29.7x21 cm

Necla Rüzgar
Bizden Olan I
2008
65x50 cm
Kâğıt üzerine suluboya

farkı var. Zorunluluk olunca irademiz devre dışı kalıyor. Aynı şey gibi görünen ama kesinlikle farklı olan şeyler...

R. K.: Bu seride biçimsel anlamda izleyebildiğimiz azaltma tavrını da konuşmak isterim. Hem pandemi gerçekliğinden kökleniyor hem de yaşama dair farkındalıklar içeriyor sanırım.

N. R.: Azalma meselesi bir hayatta kalma refleksi oldu galiba. Dünyaya sığabilmek için bir cenin gibi küçülmek, kendini güvende hissetmek istiyor insan. Fazlalıklarımızı ancak azalmaya başladığımızda fark

ediyoruz. Diyojen'in su taşı meselesi yani. Azalmanın gündelik yaşam açısından çok değerli bir farkındalık olduğuna ve sürdürülmesi gerektiğine inanıyorum. Ama aynı şeyi sanat için söyleyemiyorum. Çünkü sanat bir keşfi tekrar ederek değil, parçalayarak hayatta kalır. O nedenle yaratmanın ne yöne ilerleyeceğini öngöremeyiz. Derdimizi, bugün malzememizi azaltarak anlatırız, yarın belki çoğaltarak.

R. K.: Geçtiğimiz yaz başında Galer Nev'de yine "Her Sayfada Adım Yazılıydı" başlığıyla bir serginiz olmuştu. Kassel'deki serginin içeriği, sergileme biçimleri bu sergiye kıyasla nasıl değişti?

N. R.: Galer Nev iki ya da üç yıllık düzenli aralıklarla eserlerimi gösterdiğimiz bir yer. Dolayısıyla oradaki sergide, önceden de olduğu gibi son dönem eserlerim, yani sadece pandemi döneminde yaptığım resimler ve bronz heykeller vardı. Eserler kendiliğinden yalın bir sergi bedeni kurmuştu ve bu hepimize iyi gelmişti. Buna karşın GRIMMWELT Kassel eserlerimi ilk kez sergilediği için, vurgu yine son dönemde de olsa her duvara eski, en eski işlerimden eklemeler yapmak istediler. Sergi böylece neredeyse retrospektif bir karaktere büründü ve ister istemez renklendi.

R. K.: Pandeminin etkisinden de ufak ufak özgürleştiğimiz bir dönemdi bu, sergiye geri dönüşler nasıldı?

N. R.: Her sorun kendi çözümünü de üretiyor aslında. Mesela pandemi bizi ne kadar içeriye kapattıysa, zoom bağlantıları da o kadar dışarıya açtı. Çevrimiçi kanallar daha önce hiç aklımıza gelmeyen ya da çeşitli sebeplerle kullanmayı tercih etmediğimiz olanaklardı. Ama pandemiye maruz kaldık ve bakış açımız da değişti. Örneğin "Her Sayfada Adım Yazılıydı" açıldığı günden itibaren birçok sanatçı konuşması ve çevrimiçi sergi turu

Necla Rüzgar
Hafıza Faunası, 2012
Kâğıt üzerine kaşık teknik, 65x50 cm

yaptık. Farklı şehirlerden ve ülkelerden izleyicilerle buluştuk. Bu başkaca sergilerde tecrübe etmediğimiz yoğunlukta bir paylaşımды.

R. K.: Bu paylaşımların bir odak noktası var mıydı?

N. R.: Evet, "Sergideki eserler bizi kendimize yaklaştırdı" demişti bir izleyici. Bu cümle genel bir his gibiydi. Kendimize yaklaşmak dünyadaki diğer varoluşları ve türleri kucaklamakla mümkün. Çok kalpli olmakla yani... Mesela dünyanın hayvanlardan arındırılması bizi kendimizden gurur duyan varlıklara dönüştürmedi. Ak-

sine onlardan geriye kalan boşlukta güvensizlik ve mutsuzluk sürüyor.

R. K.: İnsan ve hayvanın birbirine karışması, melezlik, bir olma, birleşme ve her birimizin kırılğan olduğu gerçeği üzerinden birleşme fikri, çalışmalarınızın merkez temalarını oluşturuyor. "Bölen değil birleştiren imgeler." Kırılğanlık ve bir olma kavramlarını, özellikle pandemi-sonrası dönemi düşünerek, nasıl değerlendiriyorsunuz?

N. R.: Maske takmaya başladığımızda yaşam kaynağımız olan havanın bir tehlide dönüşmesinin ne ka-

Necla Rüzgar
Aşk Faunası Dizisi
2020
Kâğıt üzerine suluboya
50x65 cm

dar akıl almaz olduğunu düşündüm ve hayvanların neye maruz kaldığını çok daha derinden hissettim. Denizleri kirlettiğimizde balıklar da tam olarak bunu yaşıyor. Aslında mesele hayvanlarla iç içe yaşamak değil. Mesele her canlının kendi faunasında yaşayabilmesi. Birinin ötekinin varlığına engel olmaması. Bir şeyin kendi varoluşuna izin verilmediğinde yani varoluşu baskılandığında, o şey patlayarak, taşarak geri dönüyor. Pandemiyle ilgili olarak yaşadığımız sanki böyle bir şey. Doğal akışını engellediğimiz şeylerin yeni ve ölümcül formlara bürünerek geri dönmesi.

R. K.: Çalışmalarınız hayal gücüne dayalı bir imge dünyası yaratırken gerçekliğe de sıkı sıkıya basıyor. Sizin için bireysel ile toplumsal olan arasındaki denge zaman içinde nasıl kuruldu?

N. R.: Doğrusunu isterseniz ben kendimi hiçbir zaman 'masalsı' bir karakter olarak görmedim. Tersine oldukça gerçekçi olduğumu düşünürüm. Dolayısıyla bir masalı canlandırmak niyetiyle imge üretmedim. Ama şu ayrımı yapmak isterim, kuşkusuz ki masallar hepimizin belleğinde bir yere sahip. Bu yer uçsuz bucaksız bir evren. Bazılarımız bunun içinden çok sessizce geçip gideriz. Bazılarımız ise o evrenden hayatta kalma tutumlarını ve etik ikilemleri öğreniriz. Masal karakterlerinin seçimlerini tartışırız. Ve buralardan edindiğimiz bütün bu sezgi ve bilgilerimizi bireysel alandan toplumsal alana aktarıyoruz. Sanırım masalları zamansız ve evrensel kılan şey oralardan edindiğimiz bilgileri bugün de tartışabiliyor olmamız. Farkında olarak ya da olmayarak onları yeniden gözden geçirmeye ve yorumlamaya yöneliyoruz. Tabii masal deyince hemen prensesler ve prensler akla geliyor. Oysa örneğin *Deli Dumrul* ve *Köroğlu* da bu mirasa dahil.

Necla Rüzgar
Nerede Yoksak, Orada Gece Var Dizisi
2018
Tuval üzerine yağlıboya
65x55x4 cm

R. K.: Bir röportajınızda, küçükken masalları dinlerken onlara eşlik eden bir görsellik olmadığı için hayal gücünüzü kullanmak zorunda kalışınızdan bahsediyorsunuz.

N. R.: Evet, hakikaten öyleydi. O zamanlar ne kadar az görsel elemanla karşılaştığımızı şimdi daha iyi anlıyorum. O sonsuz boşlukta kendi imgelerime şekil vermem gerekmişti; bir İfrit neye benzer, Kaf Dağı nasıl bir dağdır, dile gelen kuşlar ve cümle nebatat nedir, nasıldır... Dünyayı gördüklerimizden hareketle değil, ses-ten/sözden hareketle şekillendirmek sonsuz bir hayal âleminde yürümek demek.

R. K.: Ağırlıklı olarak resim, çizim ve suluboya yapan bir sanatçı olarak, bugünkü kadar yoğun bir görsel dünyanın içinde imge üretmek üzerine neler söyleyebilirsiniz?

N. R.: Bu kadar yoğun görsellik kesinlikle çok akıl çelici. Kendi dağar-

Necla Rüzgar,
"Her Sayfada Adım Yazılıydı"
Sergiden görünüm
Grimmwelt © Nils Klinger

çığımızda olan konular ve ingelere odaklanmak için çaba harcamamız gerekiyor. Galiba bazen inzivaya çekilmek en iyisi, tabii bu çağda inziva ne kadar mümkünse. Ama şu da var ki, neyin peşinde olduğumuzu bilirse ayırmak, seçmek ve sınırlamak daha kolay olabilir.

R. K.: Yakın dönemde pek çok sanatçının tekrar resme yönelme eğilimiyle ilişkili olarak da düşünülebilir belki...

N. R.: Tespitinize katılıyorum. Ama bu konuya iki açıdan bakmaya meyilliyim. Resim yapmak bir süreç ve yalnızlık gerektirir. O resim sürdüğü sürece diğer bütün şeylerle temasımız en aza iner. Bu kendiliğinden bir inzivaya çekilme halidir ve mistiktir de. Bu, resmetmeye bulaşanların ait hissettiği ve özlediği bir yaşam biçimidir. Dolayısıyla resme yönelme

eğiliminde bunun payı olduğunu düşünüyorum. Resme yönelmenin bir diğer nedeni ise sanırım sanat piyasasıyla ilgili. Resim satın alan koleksiyoncu sayısı arttı. Buna bağlı olarak galeriler ve fuarlar resim sergilemeyi tercih eder oldu. Sanat tarihinin her döneminde olan bir dalgalanma bu aslında, resme çok içerden bakmak ve sonra resmin dışına çıkmak...

opet'se Fark eder

Opet'i 6. kez akaryakıt sektörünün en sevilen markası yapan herkesin fark ettiği bir şey var: **İşimiz en büyük aşkımız.**

